

DECIZIE

19 februarie 2020

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în următoarea componență :

Președinte – Svetlana Filincova,

judecători – Galina Stratulat, Iurie Bejenaru, Nicolae Craiu, Dumitru Mardari

examinând recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale,
în cauza civilă, la cererea depusă de Racoviță Fiodor, persoană interesată Casa Națională de Asigurări Sociale privind constatarea faptului cu valoare juridică,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2019 prin care s-a respins apelul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea din 12 martie 2019 a Judecătoriei Strășeni, sediul Central,

c o n s t a t ă :

La 5 decembrie 2018, Racoviță Fiodor s-a adresat în instanța de judecată, cu cerere privind constatarea faptului care are valoare juridică.

În motivarea acțiunii petiționarul a indicat că, în anul 1984 a fost angajat în calitate de apicultor în sovhozul ”Albina” din or. Călărași, unde a muncit până la 9 august 1996, ulterior fiind eliberat din proprie inițiativă.

La momentul angajării secția cadre a fostului sovhoz ”Albina” i-a luat spre păstrare carnetul de muncă în care i-a făcut înscriere privind angajarea în calitate de apicultor.

În anul 1994 sovhozul ”Albina” a fost reorganizat prin transformare în Societatea cu Răspundere Limitată ”Albina Dar”, administrator fiind Galearschi Grigore Dumitru.

La 8 august 1996 petiționarul a depus cerere de eliberare din proprie inițiativă și a fost eliberat din funcția deținută.

Administrația Societății cu Răspundere Limitată „Albina Dar” l-a informat oral că este eliberat din funcția deținută, dar nu i-a eliberat carnetul de muncă motivând că nu-l poate fi găsit în arhivă.

În acest context, a argumentat că de nenumărate ori a solicitat eliberarea carnetului însă fără succes, ulterior Societatea cu Răspundere Limitată ”Albina Dar” a fost lichidată.

Petiționarul a relatat că, a ajuns la vârsta de pensionare, astfel urmează să-și perfecteze actele și să le prezinte la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Călărași.

În urma consultării preventive a actelor pentru pensionare cu inspectorul din cadrul CTAS Călărași, a fost informat că îi va fi calculată pensia însă pe motive că nu poate demonstra activitatea sa în perioada anilor 1984 – 1996, cuantumul pensiei va fi mai mic.

A comunicat că este în imposibilitate de a obține dovada activității sale în calitate de apicultor la sovhozul „Albina” în perioada anilor 1984-1996 deoarece, atât sovhozul

”Albina” cît și succesorul său în drepturi Societate cu Răspundere Limitată ”Albina Dar” n-au transmis actele spre păstrare la arhiva națională.

Petiționarul Racoviță Fiodor solicită constatarea faptului că în perioada 1984-1996 a activat în calitate de apicultor în sovhozul ”Albina” din or. Călărași, reorganizat în 1994 în Societatea cu Răspundere Limitată ”Albina Dar”.

Prin hotărârea Judecătorei Strășeni, sediul Central din 12 martie 2019 s-a admis cererea.

S-a constatat faptul că Racoviță Fiodor a activat în sovhozul ”Albina” în calitate de apicultor în perioada anilor 1984-1996.

Nefiind de acord cu hotărârea instanței de fond, la 28 martie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus cerere de apel.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2019, s-a respins cererea de apel depusă de Casa Națională de Asigurări Sociale și s-a menținut hotărârea Judecătorei Strășeni, sediul Central din 12 martie 2019.

La 13 decembrie 2019, Casa Națională de Asigurări Sociale a declarat recurs împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2019 și a hotărârii Judecătorei Strășeni, sediul central din 12 martie 2019, solicitând admiterea recursului, casarea hotărârilor instanțelor ierarhic inferioare și pronunțarea unei noi hotărâri de respingere a cererii depusă de Racoviță Fiodor.

În motivare, a reiterat că decizia instanței de apel, este neîntemeiată, deoarece instanța de apel nu a analizat multilateral actele normative în vigoare ce reglementează astfel de litigii, precum și nu au fost dovedite circumstanțele considerate de prima instanță și instanța de apel ca fiind stabilite.

În stagiul de cotizare a petiționarului au fost incluse toate perioadele de activitate confirmate prin carnetul de muncă prezentat și contul personal de asigurări sociale.

Recurentul a indicat că, din documentele prezentate la Casa Teritorială de Asigurări Sociale Călărași, s-a constatat că petiționarul confirmă un stagiul de cotizare de 7 ani 2 luni, ce îi oferă dreptul la o alocație socială de dizabilitate conform Legii nr.499-XIV din 14.07.1999 privind alocațiile sociale de stat pentru unele categorii de cetățeni.

Astfel, perioada 1984-1996, invocată de către petițional, nu a fost inclusă în stagiul de cotizare, deoarece aceasta nu poate fi confirmată prin careva documente de arhivă sau acte de constatare a unor circumstanțe care ar confirma distrugerea, pierderea sau deteriorarea arhivei de la Sovhozul unde a activat.

Acte ce ar confirma activitatea petiționarului în cadrul acestui sovhoz nu sunt.

Declarațiile martorilor pot fi catalogate ca unele cu aproximație, deoarece respectivele evenimente privind pretinsa activitate a petiționarului sa produs cu mai mult de peste 30 ani în urmă, de aceea declarațiile depuse de martori ar fi imprecise în ceea ce privește atât activitatea acestuia cît și angajarea și eliberarea din funcție a acestuia.

Declarațiile martorilor, nu pot determina perioada concretă de activitate a petiționarului în cadrul Sovhozului dat.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța menționează că, dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat la 24 octombrie 2019.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cererea de recurs a fost declarată la 13 decembrie 2019, respectiv în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 439 alin. (2) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copieii de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia. În cazul neprezentării referinței în termenul stabilit, admisibilitatea recursului se decide în lipsa acesteia.

Astfel, la 9 ianuarie 2020 instanța de recurs a comunicat intimatului copia recursului, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii, fiind recepționat la 15 ianuarie 2020, potrivit avizului de recepție (f. d. 105).

Până la data examinării recursului, intimatul referință nu a depus.

Prin încheierea Curții Supreme de Justiție din 12 februarie 2019 recursul înaintat de Casa Națională de Asigurări Sociale s-a declarat admisibil.

Potrivit art. 441 și art. 442 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului, verificând în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 din Codul de procedură civilă, prezentul recurs se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând argumentele invocate în recurs, pe baza materialelor din dosar, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră că acestea este întemeiat și urmează a fi admis cu casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2019 și restituirea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În baza art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Art.239 Cod de procedură civilă, stipulează că hotărârea judecătorească trebuie să fie legală și întemeiată. Instanța își întemeiază hotărârea numai pe circumstanțele constatate nemijlocit de instanță și pe probele cercetate în ședință de judecată.

La caz, din materialele dosarului Colegiul constată că, atât instanța de fond cât și instanța de apel au emis hotărârea cu încălcarea prevederilor art. 239 din Codul de procedură civilă.

Art. 215 alin. (1) din Codul de procedură civilă, statuează, că înainte de a audia martorul, președintele ședinței de judecată stabilește identitatea acestuia, îi explică drepturile și obligațiile, îl somează asupra răspunderii penale pe care o atrage refuzul de a depune mărturie și depunerea cu bună știință a unor mărturii mincinoase.

Martorul semnează declarația privind cunoașterea obligațiilor și răspunderii lui.

Declarația semnată se anexează la materialele dosarului.

Art. 216 alin. (1¹) din Codul de procedură civilă reglementează că, audierea martorului are loc în sala de ședințe.

În cazul imposibilității de a se prezenta în ședință, la cererea participanților, a martorului sau din oficiu, instanța poate dispune audierea martorului prin intermediul videoconferinței.

Audierea prin intermediul videoconferinței a martorului aflat peste hotarele Republicii Moldova are loc la sediul misiunii diplomatice sau al oficiului consular al Republicii Moldova, a martorului aflat pe teritoriul Republicii Moldova – la biroul

notarial, la sediul organului de probațiune sau biroul executorului judecătoresc, a martorului care execută pedeapsa în penitenciarele din Republica Moldova – la instituție penitenciară în care execută pedeapsa, a martorului internat într-o instituție medicală care nu se poate deplasa pentru a participa la ședințele de judecată – la sediul instituției medicale, dacă acestea dispun de mijloace tehnice corespunzătoare și verifică identitatea martorului. Martorul semnează declarația privind cunoașterea obligațiilor și răspunderii lui, care va fi expediată instanței de judecată prin intermediul poștei electronice.

Colegiul reține că, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată din 28 februarie 2019, instanța de judecată a procedat la audierea martorilor Cristea Vasile, Chicu Liubovi și Trofimov Alexandra care au dat declarații, în vederea clarificării aspectelor concrete și împrejurărilor referitoare la obiectul cauzei.

Astfel, instanța reține că prin declarațiile date în fața instanței, martorii confirmă că, Racoviță Fiodor a activat în cadrul sovhozului Albina.

La baza emiterii deciziei instanța constată că, declarațiile martorilor sunt pertinente, confirmând astfel susținerile reclamantului.

În condițiile art. 220 din Codul de procedură civilă audierea martorului se înregistrează audio și, după caz, video, cu anexarea suportului digital al înregistrării declarațiilor la materialele dosarului, fapt care se consemnează în procesul-verbal al ședinței.

Conform art. 274 alin. (3) din Codul de procedură civilă în cauze complexe, dacă instanța consideră necesar, în procesul-verbal al ședinței de judecată se inserează rezumatul explicațiilor participanților la proces, precum și rezumatul depozițiilor martorilor.

Reieșind din normele de drept procesuale enumerate supra, instanța de recurs reține că, instanța de fond la administrarea probei cu martori a încălcat procedura de audiere a acestora.

Or, în vederea administrării nemijlocite a probei cu martori, instanța, în temeiul art. 215 coroborat cu art. 220, 274 alin.(3) din Codul de procedură civilă urma să someze martorii asupra răspunderii penale sub jurământ, în condițiile art. 216 din Codul de procedură civilă, prin semnarea declarației privind cunoașterea obligațiilor și răspunderii lor. Fapt ce nu rezultă din materialele dosarului.

Prin urmare, Colegiul constată că, deși în procesul-verbal al ședinței de judecată instanța a indicat că, martorii sunt preîntâmpinați de răspunderea penală ce o poartă conform art. 312-313 Cod penal, nu se confirmă această mențiune, lipsind și declarațiile de audiere a martorilor.

Astfel că, depozițiile martorilor trebuie să fie consemnate în procesul-verbal al ședinței de judecată de către greșier și să fie semnate pe fiecare pagină, iar la sfârșitul lor, de președintele ședinței, de greșier și de martor.

În temeiul art. 25 alin. (1) din Codul de procedură civilă instanța trebuie să cerceteze direct și nemijlocit probele, să asculte explicațiile părților și intervenienților, depozițiile martorilor, concluziile expertului, consultațiile și explicațiile specialistului, să ia cunoștință de înscrisuri, să cerceteze probele materiale, să audieze înregistrările audio și să vizioneze înregistrările video, să emită hotărârea numai în temeiul circumstanțelor constatate și al probelor cercetate și verificate în ședință de judecată.

Așadar, se denotă că, la administrarea probelor, instanța de apel având obligația să verifice situația de fapt reținută de prima instanță, prin prisma art. 373, 376 din Codul de procedură civilă, nu a verificat aspectele menționate supra.

Ca urmare, la rejudecarea pricinii, instanța de apel urmează să țină cont de cele menționate.

În baza art. 432 alin.(4) din Codul de procedură civilă săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În concluzie, ținând cont de cele constatate, nu se poate reține respectarea normelor de drept procesual la examinarea cauzei din care motive în temeiul 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă instanța de recurs, va restitui cauza spre rejudecare în instanța de apel.

Astfel, din considerentele menționate și având în vedere faptul că s-a constatat încălcarea normelor de drept procedural și deoarece eroarea judecătorească nu poate fi corectată de către instanța de recurs, Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul, a casa decizia Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2019, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, în alt complet de judecată.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) din Codul de procedură civilă Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e :

Se admite recursul declarat de Casa Națională de Asigurări Sociale.

Se casează decizia Curții de Apel Chișinău din 24 octombrie 2019, adoptată în cauza civilă, la cererea depusă de Racoviță Fiodor, persoană interesată Casa Națională de Asigurări Sociale privind constatarea faptului cu valoare juridică, cu trimiterea cauzei spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Svetlana Filincova

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Nicolae Craiu

Dumitru Mardari